

Чвалюк Андрій Миколайович,
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін
Донецького університету економіки та права,
кандидат юридичних наук

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ОBOB'ЯЗКОВОГО ЗАЛУЧЕННЯ ПОНЯТИХ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ВИЇЗНИХ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК

Порядок оформлення результатів документальних перевірок з питань дотримання податкового, валютного та іншого законодавства затверджений Наказом ДПА України № 984 від 22.12.2010 р. не вносить понятих до переліку осіб які беруть участь у проведенні перевірки. А Податковий кодекс України (далі – ПК України) закріплює обов'язкову участь понятих тільки під час опису майна платника податків. Спробуємо з'ясувати необхідність участі понятих під час інших процесуальних дій.

Ст. 79 ПК України чітко вказує, що «документальна позапланова невиїзна перевірка проводиться посадовими особами органу державної податкової служби (Далі – органу ДПС) виключно ... за умови надіслання платнику податків рекомендованим листом із повідомленням про вручення або вручення йому чи його уповноваженому представнику під розписку копії наказу про проведення документальної позапланової невиїзної перевірки» (п. 79.2 ст. 79 ПК України) [1], що однак не позбавляє права проводити перевірку без присутності платника податків.

Також, ПК України встановлено, що тільки за умови пред'явлення або надіслання платнику податків документів на право проведення перевірки, посадові особи органу ДПС мають право приступити до її проведення (п. 81.1 ст. 81 ПК України). Із зазначеної норми випливає, що для того щоб розпочати перевірку податківцем слід спочатку знайти платника податків особисто або отримати його підпис, що підтверджує отримання листа із копією наказу про проведення перевірки тощо, на поштовому повідомленні. І це є правильною практикою.

Дещо інша ситуація виникає коли посадові особи органу ДПС вже розпочали перевірку й слід її довести до логічного завершення та оформити результати. Проаналізуємо текст вищенаведеного Наказу ДПА України № 984 від 22.12.2010 р. Наказом встановлено, що «у разі відмови посадових осіб платника податків або його законних представників надати копії документів посадовій (службовій) особі органу державної податкової служби така особа складає акт у довільній формі, що засвідчує факт відмови, із зазначенням посади, прізвища, імені, по батькові платника податків (його законного представника) та переліку документів, які йому запропоновано подати, факт про складання такого акта відображається в акті документальної перевірки». Але що робити у випадках коли посадова особа платника податків, скрито залишає об'єкт перевірки після того як перевірку було розпочато. Формально особа, своїми пасивними діями, не перешкоджає проведенню перевірки, але фактично, висловити свої законні вимоги щодо надання копій документів, допуску до інших приміщень які використовуються під час проведення господарської діяльності тощо, податківцям не має кому. Відповідно за відсутності цієї особи не має можливості нормально продовжувати проведення перевірки чи завершити її. Акт (довідка) залишається без підпису представника підконтрольної установи.

Деяким може здатися що ми перебільшуємо, й зазначена ситуація не може мати місце у реальному житті. Але інформація з форуму платників податків, який було свого часу розміщено на сайті <http://www.sta.gov.ua/jforum> (нажаль форум було ліквідовано разом із сайтом державної податкової адміністрації України – Ч. А.), містила й значно дивніші та непередбачувані спроби платників податків саботувати проведення перевірки.

Якщо діяти за аналогією, можна застосувати норму ст. 58 Податкового кодексу України згідно якої, документи надсилаються органом ДПС на поштову адресу посадової особи платника податків, листом з повідомленням про вручення, й врученими вони вважаються навіть якщо лист було повернуто поштою із позначкою про неможливість

вручення через: відсутність за місцезнаходженням посадових осіб, їх відмову прийняти лист, незнаходження фактичного місця розташування (місцезнаходження) платника податків або з інших причин.

Вищезазначений порядок вручення кореспонденції кардинально відрізняється від усталеної практики інших галузей права, де отримання особою процесуального документу підтверджується тільки через підпис на повідомленні про отримання (копії документа тощо). Також порушує права платника податків той факт, що всі акти (про відмову підписати акт перевірки, відмову отримати акт перевірки) складаються та підписуються тільки посадовими особами органу ДПС, які проводили перевірку. Нам здається, що ці дві особи (мінімальна кількість податківців які можуть проводити перевірку) мають забагато неконтрольованих прав.

Випадки дійсної відмови платників податків підписати акт перевірки, надати на вимогу податківців копії документів тощо, непоодинокі, й частково цьому сприяє недосконалість податкового законодавства. Так, Теремецький В. І. зазначає, що «жодний вид юридичної відповідальності не встановлює покарання за невиконання законних вимог контролюючих органів щодо усунення виявлених порушень законів з питань оподаткування та митної справи і відмову підписати акти (довідки) про проведення перевірки (підп. 16.1.8 п. 16.1 ст. 16 Податкового кодексу України); перешкоджання законній діяльності посадової особи контролюючого органу під час виконання нею службових обов'язків та невиконання законних вимог такої посадової особи (підп. 16.1.9 п. 16.1 ст. 16 Податкового кодексу України); недопущення посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження приміщень, територій (крім житла громадян), що використовуються для одержання доходів чи пов'язані з утриманням об'єктів оподаткування, а також для проведення перевірок з питань обчислення і сплати податків та зборів у випадках, установлених Податковим кодексом України (підп. 16.1.13 п. 16.1 ст. 16 Податкового кодексу України)» [1, с. 162]. Зазначений вчений пропонує закріпити відповідальність платників податків за невиконання законних вимог контролюючих органів у КУПАП. Пропозиція дійсно цікава, але перш ніж її реалізувати законодавцю слід доопрацювати ті норми ПК України які містять у собі приховані можливості для контролюючих органів зловживати своїми правами. Наприклад, податківці можуть по завершенні перевірки відмовити платнику податків у врученні копії акту, а скласти додатковий акт про відмову у підписанні. Акт перевірки навіть без підпису платника податків є службовим документом. Тоді як акт про відмову у підписанні акту перевірки буде підставою для накладання стягнення за невиконання законних вимог посадової особи контролюючого органу. Зазначений казус знову ж таки повертає нас до думки про необхідність залучення понятих з метою дотримання законності під час оформлення результатів податкових перевірок.

Задля вирішення цієї проблеми слід звернутися до досвіду Російської Федерації, де порядок участі понятих при проведенні податкових процедур закріплено у нормах Податкового кодексу РФ. Ми наголошуємо на необхідності якнайшвидше обробити ці норми та залучити їх у вітчизняне правове поле.

Використані джерела:

1. *Теремецький В. І. Адміністративно-правове регулювання податкових відносин в Україні : дис. ... д-ра. юрид. наук : 12.00.07 / Владислав Іванович Теремецький ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2012. – 505 с.*

Пунда О. О. Організаційно-правові аспекти використання систем інтелектуального відеоспостереження моніторинговим центром Міністерства доходів і зборів України	84
Рижук І. В. Генезис конституційно-правової відповідальності парламентаріїв	86
Розвадовський О. Б. Співвідношення правових категорій “охорона” і “захист” інформації з обмеженим доступом	88
Рудинская Т. В. К вопросу о расширении прав собственников жилых помещений	91
Сидорчук И. П. Организационные и правовые основы мониторинга законодательства	92
Сінькевич О. В. Система науки конституційного права: теоретичний аспект	94
Сіцінська М. В. Громадський контроль як основна складова політики національної безпеки	96
Сторожук І. П. Ціленаправленість як принцип місцевого управління	98
Сухарев К. А. Правовые основы участия адвоката в административном процессе ...	100
Тимофейчик Т. Н. Понятие и содержание права на занятие физической культурой и спортом	101
Товкун Л. В. Відповідальність за порушення податкового законодавства як принцип податкової системи України	103
Токар А. М. Теоретичні аспекти класифікації форм управління	105
Торманов А. В. К вопросу о понятии органа исполнительной власти	107
Трошкина Т. Н. Обязательные платежи, взимаемые в процессе внешнеторгового регулирования, как финансово-правовые инструменты	109
Тулейко Е. В. Общественная экспертиза проектов правовых актов	110
Урбанович Э. В. Избирательная система Республики Беларусь и Украины: сравнительно-правовой анализ	112
Хуткий О. В. Правові аспекти вдосконалення фінансового контролю щодо формування коштів бюджетів	114
Чвалюк А. М. Щодо необхідності обов'язкового залучення понять під час проведення виїзних податкових перевірок	116
Череватий В. В. До проблем визначення поняття “конституційний лад України” ..	118
Чувашева К. А. Развитие конституционализма в Великобритании	121
Шабуневич С. Н. К проблеме исследования института юридической ответственности государства за нарушение конституционных прав и свобод личности	122
Шамрай В. О., Демський Е. Ф., Шамрай О. В. Провадження у справах про застосування економічних, фінансових, штрафних санкцій як складова адміністративного процесу	125
Шаповал Х. О. Стан наукової розробки проблеми протидії правопорушенням у сфері власності	128
Шевчук О. В. Правова природа та ознаки Регламенту Верховної Ради України як нормативно-правового акта	130
Шелковая Н. Ю. Конституционное право граждан на судебную защиту	133
Штрахова М. В. Налоговая амнистия в системе мер по противодействию правонарушениям в налоговой сфере в Республике Беларусь	135

УДК 34
ББК 67.0
А 43

А 43 **Актуальні проблеми юридичної науки** : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції “Дванадцяті осінні юридичні читання” (м. Хмельницький, 8–9 листопада 2013 року): [у 4-х част.]. – Частина третя. – Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2013. – 208 с.

ISBN 978-617-7169-00-9 (повне зібр.)

ISBN 978-617-7169-03-0 (частина 3)

У збірнику представлені кращі тези доповідей, які були подані на Міжнародну науково-практичну конференцію “Дванадцяті осінні юридичні читання”, що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права 8–9 листопада 2013 року.

Розміщені у збірнику тези доповідей стосуються таких напрямків: “Конституційне право”, “Адміністративне право”, “Фінансове право”, “Інформаційне право”, “Трудове право”, “Право соціального забезпечення”.

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів юридичного напрямку, практичних працівників і широкий читацький загал.

Організаційний комітет Міжнародної науково-практичної конференції “Дванадцяті осінні юридичні читання” не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережені орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

УДК 34
ББК 67.0

ISBN 978-617-7169-00-9 (повне зібр.)
ISBN 978-617-7169-03-0 (частина 3)

© Колектив авторів, 2013
© Хмельницький університет
управління та права, 2013